

Aneemonen

Medlemsblad för
Hallsbergs Naturskyddsförening
Nr 1 2020

Innehåll

Ordföranden har ordet.....	3
Verksamhetsberättelse 2019.....	6
Årets Miljöprofil 2019.....	12
Våra aktiviteter 2020	13
<i>Igeln</i>	14
<i>Tre blommor i Herrfallsäng</i>	15
<i>Tomta hagar</i>	16
<i>Tripphult</i>	17
<i>Studiecirkel</i>	18
Årsmöte	19
Aktiviteter 2020	20

Omslagsbilden

Det aktuella numret av Anemonen handlar om vad vi gjorde förra året, dvs årsberättelsen, och om vårt aktivitetsprogram för detta året. Jag hoppas det ska locka dig att komma på någon eller några av våra utflykter.

På framsidan blommor häggen i Herrfallsäng. Den 25 maj, i anslutning till den biologiska mångfaldens dag kan du komma till Herrfallsäng och delta i vår blombingo. Häggen kanske blommor, och kanske du kan lära dig fler namn på blommor. Ta gärna med barnen för en lättsam eftermiddag i ängen.

På baksidan vilar en intressant nattfjäril i Tripphult. Där finns också mycket att se. Kom med och se en del av naturen där den 15 augusti.

/Sture Hermansson

Hallsbergs Naturskyddsförening

hallsberg.naturskyddsforeningen.se

Kontaktpersoner:

Ingela Wallin 070-276 41 03 ordförande
Arne Holmer 073-042 98 65 kontaktperson
Sture Hermansson 072-721 35 87 redaktör
för Anemonen och hemsidan

På vår hemsida finns mera:
förutom programmet finns länkar,
bilder från aktiviteter, gamla nummer av Anemonen mm.

ORDFÖRANDEN HAR ORDET

Nytt år, nytt decennium, nya idéer och nya möjligheter! Ljuset börjar återvända och livet känns lättare igen. Jag gillar våra olika årstider med ljus och mörker, värme och kyla. Fast gränserna börjar suddas ut. Idag är det inte längre vinter, som när man var barn. När jag efter en tråkig och regnig höst inte kunnat göra allt i trädgården, som jag tänkt mig, känns det lite märkligt att dra igång gräsklipparen veckan innan jul. Men det är bäst att passa på om det händelsevis råkar vara uppehåll ett par dagar!

Det här är sista gången jag skriver till er i egenskap av att vara föreningens ordförande. Jag har avböjt omval. Nu har jag varit ordförande alldeles tillräckligt! Nya vindar behöver blåsa och dags att släppa fram nya fräscha krafter! När föreningen i Hallsberg startade för 30 år sedan blev jag dess första ordförande. Sedan flyttade jag och vad hände då? Jo, jag blev ordförande i Gullspångs Naturskyddsförening! Efter 14 år kom jag tillbaka och hur gick det då? Jo, jag blev ordförande i Hallsbergs Naturskyddsförening igen! Och dessutom hade jag äran av att få vara ordförande ett år i Länsförbundet! Gratulera mig bara! Det var sannerligen inget jag bad om, ska ni veta!

Det är både intressant och roligt att vara ordförande. Mycket får man vara med om och många nya människor lär man känna. Det har hänt mycket kul under åren och man får vänner för livet. Det gäller bara att vara ordentlig och ha koll på allt och alla! Jag vet att valberedningen har jobbat på och de har säkert en utmärkt lösning när vi kommer fram till årsmötet i mars. Men vet ni någon, som ni tror skulle vilja vara med i styrelsearbetet och kanske en dag kunna axla ordförandens ansvar och roll, så hör gärna av er till valberedningen, som består av Kerstin Lundqvist, Anna-Lisa Svensson och Lena Holm. Förslag mottages alltid med tacksamhet och glädje!

Nu har jag så kommit fram till mitt tacktal. Många människor har passerat revy i föreningens styrelse genom åren och ni ska veta, att ni berikat mitt liv! Det har varit en ära att få lära känna er! Så många olika personligheter jag fått möta. Vad skulle jag gjort utan er och tänk så mycket jag hade missat i kunskap och glädje! Jag vill också rikta ett varmt tack till valberedning, revisorer, Naturskyddsföreningen i Kumla och alla ni gräsrotter, som jag kanske träffat någon gång eller kanske aldrig ens sett! Ni som orkat läsa mina små kåserier och andra inlägg och på det sättet lärt känna mig. Jag vill med detta önska föreningen lycka till i framtiden och hoppas, att få möta er på exkursioner och möten.

Nog om det, nu lite till dagens verklighet. På nyårsdagen gick jag promenaden runt Ekoparken. Det blir en ganska lagom runda på cirka 45-50 minuter, om vädret är tjänligt. Vad är det för rött och vitt som ligger och guppar i vattnet? Jodå, det är frälsarkransen. Har någon försökt sig på ett dopp under nyårsafton eller vad? Kransens ställning lyser sorgligt tom. Ska det vara nödvändigt att förstöra? Tänk efter före, kanske någon en dag skulle behöva ringen!

Och hur ser det ut på våra återvinningsstationer? Bedrövligt! Ska det vara så svårt att sortera rätt och att åka till Återvinningscentralen vid Lertagsgatan och slänga det, som inte platsar under förpackningar? Hallsberg är inte större än att man kan ta sig dit! Hur svårt kan det vara, jag bara undrar? Ibland är jag ruskigt glad, att jag är så gammal som jag är och inte ska behöva se eländet så länge till!

Men en lösning på det hela är att uppfostra barnen, som nu växer upp, till att vilja ta hand om vårt samhälle och vår natur! Håll Hallsberg och Sverige rent! Det fick åtminstone jag lära mig en gång av mina föräldrar och lärare. Inom Naturskyddsföreningen har vi något som

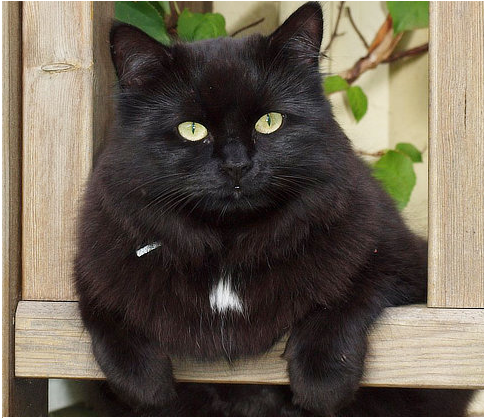
kallas Natursnokar. Det är en barn- och familjeverksamhet. Man träffas barn och föräldrar under någons ledning och utforskar naturen och lär sig olika sammanhang. Man tittar på småkryp och växter, fiskar i någon bäck, pratar Allemansrätt, plockar skräp o.s.v. Listan kan göras hur lång som helst, det är bara att ha fantasi och lyssna på barnen. Tyvärr har vi aldrig haft någon Natursnoksverksamhet i Hallsberg, men när jag bodde utanför Hova hade vi det. Vi var tre vuxna, som hittade på grejer och hur kul var inte det?! Jag vet att jag tidigare har efterlyst intresserade personer, som skulle vilja hålla i denna verksamhet och jag gör det nu igen. Finns det inga föräldrar, mor-eller farföräldrar, som skulle vilja leda det hela? Man behöver inte träffas

så ofta, kanske en gång i månaden ungefär. Och vi har stugan i Herrfallsäng, som någon gång per termin kunde vara ett mål. Så mycket fint det finns att titta på där. Vi har Ekoparken, spåren i Långängen och Stocksätter och Folkets Park. Det behöver inte vara så märkvärdigt. Riksförbundet och Länsförbundet anordnar ibland kurser, som man kan gå för att få tips. Tänk till och hör av er! Kanske kan just du bli den person vi söker?

Nu är det slutpredikat! Jag hoppas, att vi ses någon gång på någon av alla våra aktiviteter! Varmt välkomna!

Your Boss, men inte så länge till,
Ingela Wallin.

Katterna är naturligtvis viktiga. Kajsa och Stina visar sig här i sina bästa poseringar

Mer än en gång har vi sett Ingelas intresse för mat. Här är en västkustsk smörgås.

Resor! Här är Guggenheimmuseet i Bilbao

Några bilder från tidigare årgångar

I tolv år har Ingela skrivit sin krönika som ordförande i Hallsbergs naturskyddsförening. Det har blivit en hel del bilder också. Här är ett litet urval av dessa.

Klipporna längs havet i väster har nog syns allra mest, oftast med sommar och avkoppling som tema.

Verksamhetsberättelse 2019

Styrelsen presenterar härmed verksamhetsberättelsen för år 2019.

Styrelsen har haft följande sammansättning

Ordförande Ingela Wallin
Vice ordf. Sture Hermansson
Sekreterare Arne Holmer
Kassör Ingrid Ohlsson
Övriga ledamöter:
Kerstin Pettersson
Kerstin Johansson
Anette Nilsson
Monica Nilsson
Rune Torstenson
Irene Eriksson
Maria Eriksson.

Styrelsemöten

Styrelsen har under året förutom årsmötet haft 9 protokollförda sammanträden. I maj och augusti samlades vi i klubbstugan i Herrfallsäng, den 8 december var vi hos Ingela på Bäckvägen 7. Vid övriga styrelsemöten har vi varit på Knutens dagcentral. Till Knuten lämnade vi vid decembermötet en liten kruka med en Amaryllis som tack för att vi fått vara där vid våra sammankomster.

Möten, konferenser och kurser

Länsstämman ägde i år rum i Vedevåg, Lindesbergs kommun den 7 april. Vår krets deltog med fem personer: Sture Hermansson, Kerstin Johansson, Ingela Wallin och Ingrid Ohlsson var där som våra röstberättigade ombud. Rune Torstenson deltog som medlem i valberedningen.

Hopajola hade sitt årsmöte den 14 maj i Djerfstugan, belägen på Foxudden i Våtsjön i Karlskoga kommun och då var Kerstin Johansson och Ingrid Ohlsson våra ombud.

Studieförbundet hade årsmöte den 4

april i sina lokaler i Kumla. Mötet gällde den nybildade avdelningen Örebro-Värmland. Ingela Wallin och Ingrid Ohlsson deltog.

Verksamhetskonferens för kretsordföranden den 25-26 oktober. Vår ordförande Ingela Wallin kunde inte närvara men Rune Torstenson deltog i mötet och lämnade en fyllig rapport om vad som förevarit.

Vi har börjat samarbeta med *Östernärkes naturvårdsförening*. De hade sitt årsmöte den 10 mars och då deltog Ingela Wallin och Ingrid Ohlsson. Sedan många år har vi ett intimt samarbete med Kumlakretsen och naturligtvis deltog många från Hallsberg i deras årsmöte den 1 februari.

Ingen från kretsen deltog i år i *Rikskonferensen* i Kristianstad den 10-12 maj.

Skrivelser och kontakter med myndigheter och organisationer

Hallsbergskretsen är medlem i *Föreningen Vibybygden*. Ingrid har tidigare varit vår representant i den föreningen. I år har Rune Torstenson haft den uppgiften. Kretsen är också ansluten till Hjälmarens vattenvårdsförbund och till Nyköpingsåarnas vattenvårdsförbund.

Vi har fortsatt engagera oss mot *torvbrytning på Västmossen* och lämnat in argument för att bevara mossen i orört skick. Det har inte hänt så mycket i ärendet under det gångna året. Länsstyrelsen har sagt nej till torvbrytning varefter Hasselfors garden har överklagat detta beslut. Vi avvaktar fortsättningen.

Vi hade ett möte med *kommunen* och dess företrädare Niklas Hasselwander den 16 april. Då deltog K-G Nilsson, Kerstin Pettersson, Sture Hermansson, Ingrid Ohlsson, Inger Eriksson och Kerstin Johansson. De påpekade bl.a. att det saknas biologisk kompetens i kommunen vid skötseln av parkerna. Vi informerades om att det i fortsättningen ska krävas en ansökan för att få fälla träd

inne i tätorten. Det utlovades också bättre kontakt framöver mellan kommunen och naturskyddsforeningen.

Klubbstugan i Herrfallsäng

I fjol fick vi hyreskontraktet förnyat för stugan i Herrfallsäng. Vi har påtalat en del saker som behöver förbättras i stugan, bl.a. målning och omkittning av fönstren. Ännu har inget åtgärdats. Länsstyrelsen har svarat med att det för tillfället är brist på pengar och att det skulle ställa sig annorlunda om vi själva gjorde arbetet.

På eftermiddagen den 23 maj samlades ett gäng och städade i stugan.

Uggleekursionen i mars startade som vanligt i stugan. Två styrelsemöten var också förlagda hit.

Broby äng

Vi fortsätter att ta ett visst ansvar för detta kommunala naturreservat, i första hand vad gäller vandringsstigen genom området. Vi har sett till att stigen är framkomlig och Sture har gjort en informationsfolder som finns i lådan vid anslagstavlan. Informationen i foldern är kopplad till uppmärkta platser längs stigen. I år gjordes det grövre arbetet med att hålla stigen framkomlig en dag i april av kommunens arbetare. Det har varit ett bekymmer för oss att få kommunen att genomföra sina åtaganden när det gäller slättern som ska ske två gånger varje år. Efter påminnelser av Sture till kommunen blev ängen genom den s.k. Maskinringen slagen en gång lite sent på året. Allt hö blev dock inte genast bortforslat så som är sagt i skötselplanerna.

Naturstigen vid Vibysjön

Medlemskapet i Föreningen Vibybygden medför bl.a. att vi tagit på oss ansvar för att röja och städa den norra delen av stigen. Vi var några som arbetade på stigen den 3 september. En stor insats gjorde Rune Torstenson med sin röjsåg. Vi får tacksamt notera att arbetsgruppen efteråt bjöds på våfflor med sylt och vispgrädd i gamla prästgården av ordföranden i Vibyforeningen, Benjamin Lundqvist.

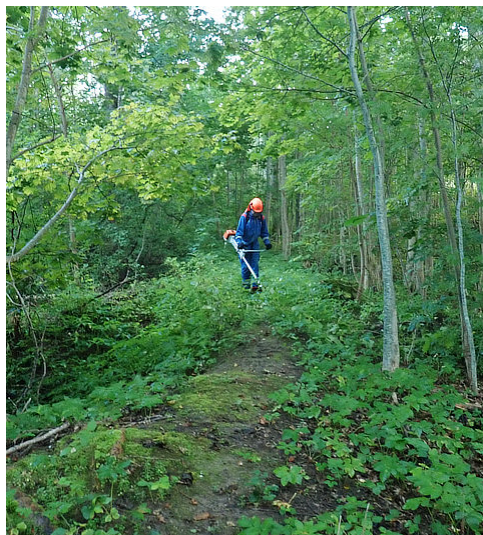

Foto: Arne Holmer

Rune jobbar på naturstigen vid Vibysjön

Anemonen

Vår föreningstidning har som tidigare utkommit med två nummer med Sture Hermansson som redaktör.

Hemsidan

Sture Hermansson är huvudansvarig för vår trevliga och informativa hemsida. Den har adressen <https://hallsberg.naturskyddsforeningen.se/>.

Studiecirklar

Tillsammans med Naturskyddsforeningen i Kumla och med Åke Teljå som ledare har vi genomfört en studiecirkel om vatten, "Ån 28". Vi gjorde fem utflykter i cirkeln. En dag besöktes en nyanlagd sjö vid gården Nälön vid Skarbysjön och en liten anlagd sjö vid gården Alavi. En annan dag var vi vid Lugnet i Kvarntorp och tittade på nyanlagda dammar för naturskolan och besökte därefter arkeologiska utgrävningar i Älvesta inför planering av ett nytt bostadsområde. Ett besök gjordes vid Atterstadammen på Mosjön. I Studieförbundet lokaler hade vi en genomgång av vad som hade hänt under året vid årsmötena gällande Nyköpingsåarnas och Hjälmarens vattenförbund. Den sista studiedagen följde vi Frommestabacken, obehagligt

rik på giftiga kemikalier, från dess övre del nära Hallsbergs landskyrka, förbi Kvarntorpshögen och ned till Kvismare kanal. Ett längre stopp gjordes vid en f.d. kvarndamm i Ekeby. Där guidades vi av ägaren till den gamla Löve kvarn som han ämnar restaurera. Husets tak var försett med solpaneler.

Foto: Arne Holmer

Åke Teljä lämnade över en fotogenlampa som Kumlaföreningen skänkt vid vårt 30-årsfirande i samband med årsmötet i Knuten. Nedan syns Ingela och en del av deltagarna i mötet.

Foto: Arne Holmer

Föreningsmöten och exkursioner i vårt program

Tisdag 12 mars. Årsmöte

Årsmötet den 12 mars på dagcentralen Knuten blev i år en extra festlig tillställning. Vi firade nämligen att det gått 30 år sedan föreningen startades hösten 1989. Det var stor anslutning, 43 personer. Det bjöds på smörgåstårter och bildkavalkader visades från de gångna 30 åren. På skärmar visades bilder och dokument om föreningens verksamhet. Av vår broder/syster-förening i Kumla fick vi en fin gåva i form av en fotogenlampa som kommer att lysa upp vår klubbstuga där vi saknar elektricitet.

Inger Eriksson lämnade styrelsearbetet och avtackades med blommor. Flera andra personer som verkat i många år i styrelsen, Sture, Arne och Ingela, hyllades med bl.a. välgjorda bildkompendier.

Lördag 16 mars. Ugglekväll

Det brukar vara många deltagare på detta årligen återkommande arrangemang, - så även i år. Det blev trångt, men mysigt, i vår lilla klubbstuga när 34 personer trängde sig samman. Medan brasan sprakade i kaminen fick vi lyssna på inspelade ugglelåten som Sture spelade upp. Vid lägerelden lite senare invid sjön Tisaren var vi 20 personer. Tur hade vi med vädret, någon plusgrad och nästan vindstilla. Under vår färd genom skogarna hördes 2 kattugglor, båda nere i den gamla Skogaholmsparken.

Vid grillbrasan efter ugglespaningen

Lördag 6 april. Igeln

En programpunkt arrangerad av Kumlaföreningen. Från vår krets deltog fem personer. Två tranpar var på plats, en rödrom tutade och en kärnhök lyfte ur vassen.

Lördag 13 april. Ekoresa

Vi besökte Gyttorps skolträdgård och ekogårdar. Ett arrangemang av Kumlaföreningen med 14 deltagare varav 4 från Hallsbergskretsen.

Onsdag 17 april. Björka lertag.

Tillsammans med Kumlaföreningen besökte vi i grodlekstid detta nyröjda naturreservat. Fem personer deltog från Hallsberg.

Lördag 25 maj. Biologisk mångfald och Hopajola 25 år

Vi firade den biologiska mångfaldens dag och Hopajolas 25-årsjubileum genom en vandring i tre intilliggande naturreservat, Oxaryggen, Nalavibergs ekäng och Broby äng. Att dessa fina naturområden gjorts till naturreservat kan vi tacka Hopajola för. Sture var vår guide. 20 deltagare.

Onsdag 5 juni. Naturnatten i naturreservatet Skåleklint.

Det blev en trevlig kväll med inte mindre än 27 deltagare som fördelades på två grupper som gjorde olika vandringar i området. Kvällen avslutades med en lägereld. Huvudansvarig för kvällen var Kerstin Johansson.

Lördag 15 juni. Matstorpakärret.

Kärret är ett rikkärr med bl.a. orkidén ängsnycklar. Vi räknade till 150 blommande exemplar. Förr slåttrades kärret. Det blev vinterfoder till djuren i det närliggande, nu försvunna, torpet Matstorp. 12 personer deltog.

Lördag 29 juni. Lejakärret.

Detta naturreservat är ett rikkärr som blivit känt för många olika orkidéer, bl.a. kärknipprot, purpurknipprot och knottblomster. Växtligheten är starkt påverkad av ett sligfält av kalk- och kopparrik sand från månghundraårig gruvverksamhet. 12 deltagare.

Söndag 18 augusti. Södra Kilsbergen.

Den dagen höll Kerstin Johansson i arrangemanget. Vi besökte Baggetorps hembygdsgård med Sveriges äldsta äppleträd och Tryggeboda limstensgruvor. 17 personer deltog i resan.

Lördag 7 september. Svampexkursion.

Med hjälp av svampkonsulenten Hans-Åke Sandberg fick vi lära oss om ätligt och giftigt bland svampar. Vi samlade först in lite svampar i skogen norr om gården Hälla. Sedan åkte vi ned till det imponerande höga skogsbeståndet i Skogaholm, det s.k. Skepphultabeståndet. Där samlade vi in lite fler svampar. Därefter åkte vi till Herrfallsäng och efter lite uppiggande kaffe lades svampskörden upp på ett par bord och vi fick en genomgång av dem. KG Nilsson var också med och kom med kloka ord om olika arter som vi hittat. Arne ansvarade för arrangemanget. 20 personer deltog.

Lördag 21 september. Göljestigen.

Det blev en trevlig vandring med 18 deltagare. Monica var ansvarig för "expeditionen". Hon och Kerstin Johansson hade rekognoscerat i förväg

invid den forsande Göljebäcken och klapperstensfält från Yoldiahavets strandlinjer för 10000 år sedan.

Foto: Sture Hermansson

Människorna blev små i förhållande till klapperstensfältet.

Tisdag 24 september Avloppsreningsverket i Hallsberg.

Kerstin Johansson ordnade besöket åt oss. Det kom 9 deltagare. Vi fick en intressant rundvandring i reningsverket guidade av flera av kommunens tjänstemän.

Fredag 4 oktober. Hallsbergsmarken.

Som under tidigare år hade vi i anslutning till Miljövänliga veckan ett marknadsstånd på Storgatan i Hallsberg. I klubbstugan i Herrfallsäng förvarar vi ett marknadsstånd som på morgonen hämtades av Sture och Arne och som monterades upp vid 8-tiden. Därefter tjänstgjorde flera personer i

tvåtimmarspass med utdelning av broschyrer och med att svara på eventuella frågor. I år var temat att motarbeta köp-slit-släng-mentaliteten, - att i stället återanvända, laga och köpa begagnat. Med hjälp av en svamputställning lockades många nyfikna fram till vårt stand. Hans-Åke Sandberg var med under dagen och stillade nyfikenheten på svamparna. Vid 18-tiden togs standet ned igen och återfördes till klubbstugan.

Söndag 17 november. Medlemmarnas bilder.

Vår traditionella avslutning av året. Vi samlades i Kantakrogen i Hallsbergs hembygdsgård och visade bilder bl.a. från året som gått. Vi brukar kunna visa både diabilder och digitala bilder liksom pappersbilder. Den tekniska utvecklingen förändrar och i år var det för första gången endast fråga om digitala bilder. Bildvisare var Sture, Arne, Monica, Anette, Kerstin Johansson och Karl Gustaf (med ett par gamla, numera inskannade, diabilder på äppleträdet i Baggetorp ett år med mycket rikligare fruktsättning än i år). Till kaffet bjöds på pumpapaj med sylt och vispgrädd. Mycket uppskattat. 22 personer deltog.

Medlemsantalet

Senaste rapporten från rikskansliet angav 318 medlemmar inräknat familjemedlemmar.

Ekonomi

Beträffande ekonomin hänvisas till särskild berättelse.

Slutord

Hallsbergskretsen har även i år haft flera aktiviteter tillsammans med Naturskyddsföreningen i Kumla. Vi tackar dem för ett år med givande och trevligt samarbete och ser fram mot ett fortsatt sådant.

Slutligen tackar vi medlemmarna för visat förtroende och önskar föreningen fortsatt framgång i verksamheten.

Hallsberg den 10 mars 2020
Styrelsen

Tack Ingela för åren som ordförande!

Ingela var med och nystartade Hallsbergs biologiska förening som krets av Naturskyddsföreningen och har lagt ner mycket arbete i vår förening innan hon nu drar sig tillbaka.

Här dokumenterade hon naturen bland de höga träden i Skepphultabeståndet inför vår begäran att länsstyrelsen skulle göra området till naturreservat.

Nedan: Vid länsstämman 2019 i Vedeväg fick Ingela ett inspirerande möte med natursnokarna där. Tänk om...

Foto: Sture Hermansson

Foto: Sture Hermansson

Årets Miljöprofil 2019

Ingela Wallin

På kommunfullmäktiges sammanträde den 16 december 2019 delade Hallsbergs kommun ut stipendier i fyra kategorier: Årets eldsjäl, miljöprofil, kulturprofil och idrottsutövare. Första gången Årets miljöpris delades ut var 2012 och då fick Karl Gustaf Nilsson mottaga det. Sedan har Hallsbergs Naturskyddsförening haft ett finger med i spelet och nominerat kandidater, som sedan fått priset. 2014 gick det till Arne Holmer, 2015 Sture Hermansson, 2016 Arne Andersson, 2017 Naturstigsgruppen i Hjortkvarns PRO och 2019 Benjamin Lundqvist.

Benjamin Lundqvist, kyrkoherde i Viby församling och ordförande i Föreningen Vibybygden, är en drivande och handlingskraftig person, som har lyckats förverkliga sin idé om en vandringsled längs Vibysjöns västra strand. Denna invigdes i maj 2014 efter två års arbete, och uppskattas av många som en möjlighet till rekreation.

Benjamin har varit starkt drivande i restaureringen av trädgården vid Viby prästgård. Prästgården är idag en levande och mångsidig kulturmiljö, lättillgänglig för alla som vill besöka den.

Benjamin arbetar också aktivt för att Viby församling ska bli miljödiplomerad. Hittills har man bland annat installerat solceller på servicebyggnaden och infört miljöanpassat bränsle för maskinparken.

Ja, denne man Benjamin är en mycket driftig person, som inte har 24 timmar på ett dygn utan helt klart det dubbla.

Efter utdelandet av priserna fick stipendiaterna säga några väl valda ord och då passade Benjamin på och slog ett slag för miljön, som förhoppningsvis mötesdeltagarna tog till sig. Och kanske någon tar cykeln till jobbet istället för bilen i framtiden, som är nu!

Vi säger bara GRATIS och Lycka till med framtida projekt!

Våra aktiviteter 2020

Sture Hermansson

Kärleken till naturen har alltid varit vår främsta drivkraft i naturskyddsföreningen.

Denna kärlek odlas bäst på plats i naturen. Därför har vi ett utflyktsprogram där vi hoppas och tror att det finns åtminstone ett par tillfällen som ska passa dig. En mörk kväll med ugglelåten, en senvår/försommar-dag med blommor i Herrfallsäng eller en guidad vandring med kultur- och naturinslag.

Det är inga djupa kunskaper som krävs för att vara med på våra utflykter, bara en vilja att odla kärleken till naturen.

Vi ser fram mot ditt sällskap!

En gall på en rosbuske: 26 februari

Tysslingen från Svalnässtugan: 28 mars

Foto: Kerstin Johansson

Slätter i Ekenäs: 24 juli

Södra Dovrasjön: 4 juli

Säbylundsparken: 9 maj

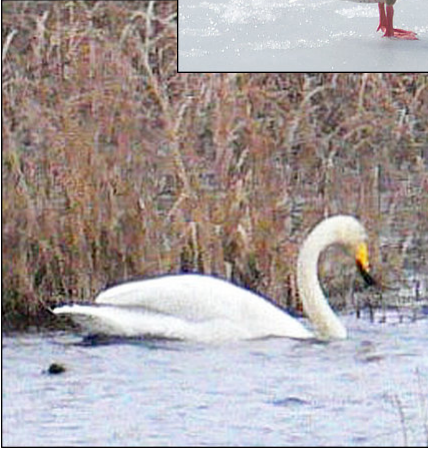

Igeln

*Igeln besöker
vi 4 april*

Vårt vårbesök vid Igeln har blivit en tradition. Ibland ligger isen fortfarande, och grågässen verkar diskutera vad de ska göra.

En sångsvan vid bortre stranden

En kniphane uppvaktar honan

En stålig trana spanar efter de andra tranorna. Det brukar finnas flera par.

En grupp tofsvipor vilade på en liten ö

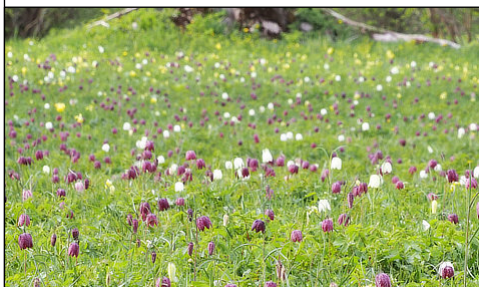
Närmast fågeltornet finns grillplatsen

Tre blommor i Herrfallsäng

Söndag 24 maj kl. 15.00 kan du komma till Herrfallsäng och pröva vår nya artbingo. Med lite hjälp av våra blomkunniga ledare kan du säkert hitta många fler blommor än de som berättas om på denna sida.

Kungsängslilja

Kungsängsliljan är en av de mest lättigenkännliga blommorna i ängen med sina schackrutiga blommor av olika färg.

Blomman är inte ursprunglig i Sverige utan kom till Uppsala, troligen med hjälp av Olof Rudbeck d.ä. på 1600-talet. Den spred sig sedan över östra Sverige, och på Kungsängen vid Uppsala växer den i miljoner – därav namnet.

I Herrfallsäng blev den allt talrikare tills vildsvinen upptäckte de goda lökarna, men de verkar klara sig bra och finns fortfarande rikligt.

Ask

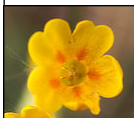

Asken blommar innan lövsprickningen som de flesta lövträd.

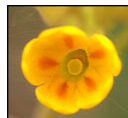
Asken lövas sent men de stora svarta vinterknopparna är lätta att känna igen.

Blommorna har ståndare och pistiller med inga kronblad. Titta nära på en, eller flera, blommande askar och försök tolka dem.

Gullviva

*T.V.: kort pistill.
T.H.: lång pistill*

Närkes landskapsblomma, vanlig i ängar och hagar men ändå fridlyst för att skydda den mot alltför mycket plockning. Berömd för att ha två typer av blommor, en med kort pistill och långa ståndare och en med lång pistill och korta ståndare. Kan vi upptäcka det i ängen?

Tomta hagar

Tomta hagar ligger invid förkastningen som skiljer Närkeslätten från skogslandskapet i söder. Mellan åkermarken nedanför och skogen ovanför sluttningen ligger Tomta hagar som använts omväxlande till bete eller slätter i flera hundra år.

När landet steg upp ur Ancylus-sjön efter istiden gick det tydligen lite steg för steg eftersom det finns strandlinjer i olika nivåer som bildat steniga "åsar" och däremellan sänkor som kan fyllas med vatten på våren. Bland stenarna kan ormar övervintra och i vattnet kan grodor och salamandrar leka på våren. På sommaren betas hagarna av kvigor och ungtjurur bland blommor och fjärilar.

Den 18 april är du välkommen att följa med på vår vårvandring i dessa hagar.

En mindre vattensalamander spanar efter en hona i en av dammarna.

Det är dessa betande ungdjur som håller hagarna öppna

En del av hannarna hos åkergrordorna blir blå inför leken på våren. Här har han funnit en brun hona av samma art

På våren blommar mängder av körsbärsträd i hagarna

Tripphult

Lördag 15 augusti gör vi en vandring i naturen i Tripphult

Vid Tripphultsjön finns spännande gungflyn med tuwull och trollsländor.

Längs vägen där gården Tripphults åkrar och ängar en gång låg är nu en artrik fjärlslokal

En vinbärsfux som ska övervintra i Sverige och fortplanta sig till våren

En amiral suger sav på en asp innan den flyger mot Sydeuropa.

Det finns mycket hållmarker runt Tripphult med en rik flora av lavar och mossor.

Fönsterlaven breder ut sig över hållarna medan pinnlaven bidrar med röda effekter.

Studiecirkel

Å-cirkeln 29 under år 2020.

Jag hade tänkt mig att vi fortsätter med vår studiecirkel om vatten även under 2020.

Under årens lopp har vi i cirkeln haft ca 140 utflykter, teorigenomgångar m.m. Dessa har dels varit både i närområdet men en del har även varit längre bort som besök på fiske- och havslaboratorier och andra anläggningar.

Jag tror att detta har givit deltagarna ytterligare kunskaper om liv i vatten

som de inte har haft tidigare.

Varje cirkel omfattar fem mötes-tillfällen varav de flesta är utflykter.

Jag hälsar Er därför hjärtligt välkomna att vara med i Å-cirkeln 29 som kommer att äga rum under år 2020.

Hjärtligt välkomna

Åke Teljå

Cirkelledare

Anmälan 019-578962 eller
telja@telia.com

Foto: Siure Hermansson

Under 2019 besökte vi bland annat dammen vid Löve i Ekeby i Frommestabäcken som rinner från reningsanläggningen vid Kvarntorpshögen

Du hälsas välkommen till

Årsmöte

i Hallsbergs Naturskyddsförening

Tisdag 10 mars 19.00
Dagcentralen Åsen Hallsberg

Foto: Jonas Sjöblom

Efter årsmötet

Från källan till Ishavet

ett kanotäventyr i norra Finland

Lovisa Larsson berättar

Varmt välkomna!
Kaffe serveras.
Ta gärna med
intresserade vänner

Studie
främjandet

Vi är en krets av
Naturskyddsföreningen

Aktiviteter 2020

Onsdag
26 Februari

Gallbildare i Närke del 2

Boksläpp på biblioteket.
Karl Gustaf, Ingrid och Sture har arbetat fram en ny bok om galler.

Fika finns.

Hallsbergs bibliotek kl. 19.00

Ansvarig: Kerstin J. 076-782 80 60

Tisdag
10 Mars

Årsmöte

Efter årsmötet: Lovisa Larsson, som vanligtvis guidar kanotturer i Tiveden berättar om hur hon planerade och genomförde en spännande resa med kanot till Norra Ishavet.

Dagcentralen Åsen Hallsberg kl. 19.00

Ansvarig: Kerstin J. 076-782 80 60

Lördag
14 Mars

Ugglekväll

Vi samlas i stugan i Herrfallsäng och fikar och lyssnar till inspelade ugglor. Sedan fortsätter vi med att försöka lyssna till levande ugglor i naturen. Kvällen avslutas runt en brasa någonstans. Ta gärna med något att grilla.

Samling vid Coop Hallsberg kl. 18.00 eller Herrfallsäng kl. 18.30

Ansvarig: Arne Holmer 073-042 98 65,

Sture Hermansson 072-721 35 87

Lördag
28 Mars

Svalnässtugan vid Tysslingen.

Raststuga med utsikt över Tysslingen, på västra sidan av sjön. Grillmaterial och Kikare medtages.

Avresa från Coop Hallsberg kl. 09.00,

Ansvarig: Kerstin J. 076-782 80 60

Lördag
4 April

Igeln

Vårmorgon med tranor och korvgrillning vid fågelsjön i barrskogen mellan Skogaholm och Pålsboda.

Avresa från Coop Hallsberg kl. 08.00

Ansvarig: Åke Teljå 019-578962

Lördag

18 April

Tomta.

Natur- och kulturhistorisk vandring bland betesmark och klapperstensvallar i Tomta hagar med omgivningar.

Avresa från Coop Hallsberg 09.00 eller Tomta hagar 9.15

Ansvarig: Sture Hermansson 072-721 35 87

Söndag

3 Maj

Brevens tallskogar.

Ett nytt naturreservat söder om Brevens bruk

Vi följer med på besöket som Östernärkes naturvårdsförening arrangerar, med guidning från Länsstyrelsen.

Avresa från Coop Hallsberg kl. 07.00

Samling vid Brevensgården kl 8.00

Ansvarig: Monica 073-068 90 45

Lördag

9 Maj

Vårpromenad vid Säbylund

Kumla naturskyddsförenings traditionella vårvandring med utgångspunkt från stugan i Ekenäs. Kl. 06.00

Ansvarig: Åke Teljå 019-57 89 62. Sture 072-721 35 87

Söndag

24 Maj

Biologiska mångfaldens dag med Blomjakt i Herrfallsäng

Naturbingo i vår artrikaste äng. Med bilder på växter och en artlista försöker varje deltagare hitta arterna i ängen.

Samling vid Coop Hallsberg eller Herrfallsäng kl. 15.30

OBS tiden!

Ansvarig: Sture 072-721 35 87

Lördag

30 Maj

Ekoutflykt

Sparvåsens gård Stora Mellösa och Vinön med möjlighet att köpa fisk på Vinön

Avresa från Coop Hallsberg 9.00

Ansvariga Ingall Teljå 019-57 89 62, Laila Jensen 073-648 38 26

Fredag

5 Juni

Naturnatta: Kråksjöasen

Söder om Rölfors ligger naturreservatet Kråksjöasen-Kojemossen. Här går Munkastigen på toppen av brant rullstensås längs sjö- och myr.

Efter en kortare vandring på åsen stannar vi för grillning och avkoppling vid vindskyddet vid Kråksjön

Avresa från Coop Hallsberg kl. 18.00

Ansvarig: Kerstin J. 076-782 80 60

Vi samarbetar med Kumlaföreningen om programmet. På vår hemsida finns programmet med samlingstider också i Kumla. Titta där om det skulle passa dig bättre. Deras hemsida har adressen: kumla.naturskyddsforeningen.se

Onsdag 17 Juni	Botanisk inventering av en ny äng i naturreservatet Hällkistan Avresa från Coop Hallsberg 17.00 <i>Ansvarig: Arne 0730-42 98 65, Åke Teljå 019-57 89 62</i>
Onsdag 24 Juni	Sommarpromenad i Ekenäsområdet Växter och intressant landskap vid Kumlaföreningens stuga <i>Samling vid Ekenäs: 18.00</i> <i>Ansvarig: Åke Teljå 019-57 89 62, Sture 072-721 35 87</i>
Lördag 27 Juni	Karlskoga fjärils- och humleträdgård Vi får en guidning av Karlskogakretsen i den trädgård de har anlagt för att gynna fjärilar och humlor. <i>Avresa från Coop Hallsberg kl. 09.00</i> <i>Ansvarig: Kerstin J. 076-782 80 60</i>
Lördag 4 juli	Södra Dovrasjön Vandring runt sjön i sommartid. Kuperad terräng, men bra spångat. <i>Avfärd från Coop Hallsberg kl. 9.00</i> <i>Ansvarig: Eva Berg 073-789 99 95</i>
Fredag 24 Juli	Slätter Ekenäs Vi hjälps åt att slå vid Kumlaföreningens stuga vid Säbylund. Efter slättern som bör vara klart ca kl. 12 bjuder föreningen deltagarna på silllunch. <i>kl. 9.00 vid Ekenäs</i> <i>Ansvarig: Åke Teljå 019-57896. Sture 072-721 35 87</i>
Lördag 15 Augusti	Vandring med naturstudier i Tripphult Vi går från Tripphultsjön till området vid den f.d. gården Tripphult. Växter svampar och djur. Sensommarfjärilar mm. <i>Avresa från Coop Hallsberg kl. 09.00</i> <i>Ansvarig: Sture 072-721 35 87</i>

Tubkikaren

Föreningen äger en tubkikare som kan vara till stor glädje vid fågelstudier.

Lånas ut gratis till medlemmar.

Sture Hermansson 072-721 35 87

sture@sturehermannsson.se

Klubbstugan

Föreningens klubbstuga, det gamla torpet i Herrfallsäng, kan hyras av medlemmar för 100:- per dygn.

Lördag 5 September	Svamp Vi åker till någon lämplig svamplokal. Hans-Åke Sandberg hjälper oss sedan att identifiera svamparna. <i>Avresa kl. 9.00 från Coop Hallsberg.</i> <i>Ansvarig: Arne 0730-42 98 65</i>
Lördag 19 september	Utfärd till Ekologiska gårdar Se vidare på hemsidan <i>Ansvariga: Ingalill Telljå 019-57 89 62,</i> <i>Laila Jensen 073-648 38 26</i>
Söndag 20 september	Tarsta fornborg Höstvandring med natur och kultur <i>Avresa kl. 9.00 från Coop Hallsberg</i> <i>Ansvarig: Arne 0730-42 98 65</i>
Fredag 9 oktober	Hallsbergsmarken Besök vårt stånd med info om miljövänliga veckan m.m.
Ons 11 November	Värmeverket i Pålsboda Pålsboda värmeverk är ett privat fjärrvärmeverk som drivs av förnybart bränsle och försörjer en stor del av Pålsboda med värme. <i>kl. 18.30 Coop Hallsberg eller kl. 19.00 vid värmeverket</i> <i>Ansvarig: Sture 072-721 35 87</i>
Söndag 15 november	Medlemmarnas bilder Vår traditionella avslutning av året Vi kopplar av med fika och bilder från året som gått. Ta gärna med dig några bilder. Vi har utrustning att visa dem. Kantakrogen Hallsbergs hembygdsgård kl. 17.00 <i>Ansvarig: Sture 072-721 35 87</i>

OBS! Vi måste göra programmet månader i förväg.

Kontrollera gärna programmet med vår hemsida eller ansvarig för aktiviteten.

Lämpliga kläder och matsäck gäller alltid!

Info via e-post: Om du lämnar din e-postadress till riks eller direkt till sture@sturehermannsson.se kan du få del av information och påminnelser jag skickar ut inför varje aktivitet.

Våra arrangemang sker i samarbete med Studieförbundet

Vickerglasvingen är en nattfjäril i familjen glasvingar

Den har inte den uppsättning av färgade fjäll på vingarna som de flesta fjärilar har, och med den randiga bakkroppen liknar den vid en hastig blick en geting vilket kanske kan avhålla en fågel från att ta sig en munsbit.

Denna individ satt på en ängsvädd i Tripphult en sommardag år 2006. Sedan har jag inte sett den igen.

Larven lever på rötterna av käringtand. Växer sådana här?

Kom med på vår vandring i naturen i Tripphult den 15 augusti.

/Sture